SÜKELİDİR
7/449

T.C.
DEVLET BAKANLIĞI

SAYI : B.02.0.006/16-1773 12/05/2003

KONU :

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : a) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının 28.04.2003 tarihli ve KAN.KAR. MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/449-1491/5880 sayılı yazısı.
b) Başbakanlığın 01.05.2003 tarihli ve B.02.0.KKG.0.12/106-128-24/1924 sayılı yazısı.

Adana Milletvekili Atilla BAŞOĞLU'nun Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği ve Sayın Başbakanımızca kendileri adına koordinatörlüğümde cevap verilmesi tensip olunan 7/449-1491 sayılı yazılı soru önergesi konusunda hazırlanan cevap ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerine arz ederim.

Ali BABACAN
Devlet Bakanı

Eki :
Cevap (10 sayfa)

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa

7/449

ADANA MİLLETVEKİLİ SAYIN ATİLLA BAŞOĞLU'NUN 7/449-1491 SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞİKİN CEVAP

Türkiye'de yatırımların artırılması ulusal ekonomik kalkınma politikamızın en önemli unsurlarındandır. Ülkemizin ekonomik dönüşüm programında lokomotif güç, ulusal kaynaklarımızın hareket geçirilmesi olduğu kadar, ülkemizdeki yabancı yatırımların da artırılmasıdır.

Bir ülkede doğrudan yabancı yatırım girişlerinin artması, yatırım çekmek isteyen ülkelerin bu doğrultuda ortaya koyacakları politika ve tedbirlere olduğu kadar, bu yatırımların arz yönünü oluşturan yabancı yatırımcıların kendi ülkeleri dışında yatırım yapma imkanlarına ve isteğine sahip olmalarına da bağlıdır. Dolayısıyla ülkeye doğrudan yabancı yatırım çekilmesine yönelik değerlendirmelerde bu tür dışsal faktörlerin gözönünde bulundurulmasında fayda olduğu düşünülmektedir.

Uluslararası yatırım pastası, dünya ekonomisindeki hareketliliğe duyarlı bir şekilde büyümekte veya dönemsel durgunluklarla azalma eğilimi göstermektedir. Nitekim Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı Teşkilatı (UNCTAD) tarafından 2002 yılında yayınlanan verilere göre, 2000 yılında Dünya ekonomisinin verdiği durgunluk sinyalleri uluslararası yatırımların büyüme trendini önemli ölçüde etkileyerek, 1990-2000 döneminde yılda ortalama %24 iken 2001 yılında %50'ler düzeyinde düşüşe geçmesine sebep olmuştur[1]. En azından önümüzdeki birkaç yıl boyunca devam etmesi beklenen bu düşme eğiliminde yatırımların büyük bir kısmını teşkil eden şirket evliliklerinin önceki yıllara göre azalma eğiliminde olmasının yanısıra, 11 Eylül sendromunun Dünya ekonomisinde yarattığı belirsizliğin büyük etkisi olacağı ilgili çevrelerce ifade edilmektedir.

Diğer taraftan azalması beklenen bu pastadan pay alma yarışında ülkeler arası rekabet hızla artmaktadır. Bu rekabet ortamında, ülkelerin yatırımları cezbeden ekonomik ve sosyal potansiyellerinin yanısıra, yatırımlarla ilgili yasal çerçevenin niteliği ve 1990'ların başından bu yana yaygın bir şekilde uygulanmakta olan yatırım promosyon faaliyetleri önemli birer rekabet unsuru teşkil etmektedir.

Ülkemizin yatırımcılara sağlayabileceği ekonomik ve sosyal potansiyel dünyanın pek çok ülkesi ile rekabet edebilecek ölçülerdedir. Alınan ve alınacak olan tedbirlerle ekonominin istikrara kavuşturulması, başta enerji ve yatırım yeri gibi yatırım maliyet

[1] UNCTAD, World Investment Report 2002.

unsurlarının düşürülmesi, nitelikli işgücünün artırılması ve vergi yükünün azaltılması kısa dönemde Türkiye'nin bu anlamda rekabet gücünü daha da artıracaktır.

Konuyla ilgili yapılan araştırmalar, Türkiye'nin mevcut ekonomik ve sosyal potansiyeli ile çekebileceği doğrudan yabancı yatırımların, diğer rekabet unsurlarının iyileştirilmesiyle dahi artırılabileceğine işaret etmektedir.

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı Teşkilatı (UNCTAD) tarafından 2002 yılında yapılan, ülkelerin gayrisafi yurtiçi hasıla, istihdam ve ihracat gibi göstergelerinin dünya ekonomisi içindeki büyüklüklerine göre doğrudan yabancı yatırım çekebilme konusundaki performanslarını değerlendiren çalışmanın bulgularına göre, Türkiye 1988-1990 yılları arasında mevcut potansiyelinin yalnızca %27.5'i oranında doğrudan yabancı yatırım çekebilmiştir[2]. Başka bir ifade ile bu çalışmanın bulgularını somutlaştırmak gerekirse, Türkiye'de 1998-2000 döneminde toplam 3.5 milyar dolar düzeyinde gerçekleşen doğrudan yabancı yatırım girişi, Ülkenin gerçek ekonomik büyüklüğünü yansıtan 17.5 milyar dolar seviyesine ulaşabilme potansiyeline sahiptir. Türkiye'nin Dünya ekonomisi içindeki büyüklüğü ölçü alındığında 1998-2000 döneminde ekonomi doğrudan yabancı yatırım girişi açısından yaklaşık 14 milyar dolar kayıptadır.

Türkiye'nin doğrudan yabancı yatırım çekebilme konusundaki performansının, mevcut potansiyelinin oldukça altında kaldığı gerçeği, etkili olan faktörleri de ortaya koyan başka ciddi çalışmalarla da tespit edilmiştir. Örneğin, özel bir araştırma şirketinin, çok sayıda ülke üzerinde gerçekleştirdiği bir anket çalışmasının bulgularına göre yatırım ortamında belirsizlik yaratan veya yatırımcıların yerine getirmek zorunda oldukları işlemleri zorlaştıran engeller, Türkiye'nin ortalama yıllık doğrudan yabancı yatırım girişini 1.8 milyar dolarlık bir kayba uğratmaktadır[3].

Bu tür çalışmaların da işaret ettiği üzere, Türkiye'nin yatırımlarla ilgili yasal çerçevesini geliştirmesi ve diğer pek çok ülkede başarılı bir şekilde uygulanmakta olan yatırım promosyon faaliyetlerine ağırlık vermesiyle bu kayıpların kazanca çevirilmesi mümkün görünmektedir.

Bu çerçevede, 2001 yılında başlatılan Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Reform Programına 2002 yılı sonlarında hız verilmiştir. Gerek yerli gerekse yabancı

---

[2] UNCTAD, World Investment Report 2002. The Inward FDI Index, syf. 29

[3] PriceWaterhouseCoopers. (2001). "Investigating the Cost of Opacity: Deterred Foreign Direct Investment". April 2001.

yatırımcıların yatırım sürecinde ve sonrasında yasal yükümlülüklerini yerine getirirken karşılaştıkları yönetimden ve yasal düzenlemelerden kaynaklanan sorunlar belirlenmiş; çözüme yönelik öneri ve önlemlerin ivedilikle hayata geçirilmesini teminen 31/12/2002 tarihli Bakanlar Kurulu Prensip Kararı çıkarılmıştır. Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu, (YOİKK) yatıım ortamını doğrudan ilgilendiren şirket kuruluşu, istihdam, sektörel lisanslar, arazi-arsa edinimi, vergi ve teşvikler, gümrükler ve standartlar, fikri mülkiyet hakları, küçük ve orta ölçekli işletmeler, doğrudan yabancı yatırım mevzuatı ve yatırım promosyonu konularında görevli teknik komitelerce yürütülen çalışmaları izlemek ve yönlendirmek üzere periyodik toplantılarına devam etmektedir. Bugüne kadar yürütülen çalışmalar sonucunda, özellikle şirket kuruluşu, doğrudan yabancı yatırım mevzuatı sektörel lisanslar ile gümrükler ve standartlar konularında önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Bu anlamda en çarpıcı örnek, farklı kurumlar nezdinde yürütülmesi gereken ve 19 aşamadan oluşan şirket kuruluşuna ilişkin işlemlerin, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na yapılacak tek bir başvuru ile yürütülebilir hale getirilmesini sağlayacak olan düzenlemenin tamamlanmış olmasıdır. Sözkonusu reform programıyla sağlanan kolaylıklar yabancı yatırımcılar açısından olduğu kadar yerli girişimcilerimiz için de önemli kolaylıklar sağlayacaktır.

Yine doğrudan yabancı yatırımların artırılması hedefine yönelik olarak, reform programı kapsamında yer alan doğrudan yabancı yatırım mevzuatının yenilenmesi ve Türkiye'de etkin bir yatırım promosyon fonksiyonu oluşturulması konularınında da önemli mesafeler kaydedilmiştir.

Ülkenin doğrudan yabancı yatırım çekme konusundaki rekabet gücünü artırabilmek bakımından günümüz koşullarına uygun, uluslararası standartlarda bir doğrudan yabancı yatırım yasası, yapılan çalışmalar sonucunda bir gereklilik olarak tespit edilmiştir. Bu doğrultuda yürüttüğü çalışmaları tamamlayan ilgili YOİKK teknik komitesinin hazırladığı yeni kanun taslağı, TBMM'ne sevkedilmiştir. Yeni kanun taslağında öngörülen en önemli değişiklik, doğrudan yabancı yatırımlara şirket kuruluşları, iştirakler, sermaye artışları için verilen ön izinlerin kaldırılması ve kuruluş sonrası bilgilendirme sistemine geçilmesidir. Bunun yanısıra yeni tasarı ile Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü'nün izin ve denetim yerine, ekonomik programlar paralelinde doğrudan yabancı yatırım politikaları belirleme fonksiyonunu yürüten bir

kurum haline getirilmesi hedeflenmiştir. Kanunun kabulü ile birlikte, doğrudan yabancı yatırımlar için uluslararası standartlarda bir hukuki zemin hazırlanmış olacaktır.

İfade edildiği üzere azalması tahmin edilen dünya ekonomisindeki doğrudan yabancı yatırım pastasından pay alma yarışında artan ülkeler arası rekabet, gerek gelimiş gerekse gelişmekte olan ülkelerin mevcut tüm imkanlarını kullanarak, alışılagelenlerin dışında, bir özel sektör şirketi anlayışıyla yatırım promosyonu faaliyetlerine yönelmelerine; hatta yabancı yatırım promosyonunu "yatırım yeri pazarlama"sı olarak değerlendirerek bu doğrultuda strateji ve politikalar benimsemelerine sebep olmuştur. Özellikle İrlanda, Çek Cumhuriyeti ve Tayland gibi ülkelerin bu konuda önemli başarılar elde ettiği bilinmektedir.

Hazine Müsteşarlığınca FIAS'la birlikte yürütülen çalışmalar sonucunda, artan rekabet ortamında Türkiye'nin sahip olduğu potansiyelleri yansıtacak şekilde varlığını sürdürebilmesi için daha etkin bir yatırım promosyon fonksiyonu oluşturması gerekliliği netlik kazanmıştır. Bu doğrultuda, YOİKK'e bağlı olarak faaliyet gösteren Yatırım Promosyonu Teknik Komitesi, hem kamu, hem de özel sektör temsilcilerinin üzerinde mutabık kaldıkları yeni bir yapılanmanın teknik detayları üzerinde çalışmalarını tamalamış; hazırlanan "Türkiye Yatırım Promosyon Ajansı'nın Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı" için yasalaşma süreci başlamıştır. Kurulacak olan Yatırım Promosyonu Ajansı'nın sağlayacağı hizmetlerle, Türkiye'de yatırım ortamının iyileştirilmesi yönünde sağlanan gelişmelerin ve cazip yatırım imkanlarının etkin bir şekilde uluslararası yatırımcıların bilgisine sunulması ve yatırım promosyonu konusundaki boşluğun doldurulması sağlayacaktır. Yatırım promosyon ajansı'nın sağlayacağı hizmetler yalnızca yabancı yatırımcılara yönelik olmakla sınırlı kalmayacak, yerli yatırımcılar için de yatırım sürecini kolaylaştırıcı faaliyetler bu yeni kurum tarafından yürütülecektir.

Düzenlemelerin yerli ve yabancı firmaların eşit koşullarda rekabet etmesi için uygun ortam sağlanması

Yatırım ortamının iyileştirilmesi konusunda yapılan çalışmalarla ilgili değerlendirmelerde daha çok yabancı yatırım vurgusunun ön plana çıktığı dikkat çekmektedir. Bu türden değerlendirmeler, özellikle yerli yatırımcıları temsil eden sivil toplum örgütleri nezdinde adil olmayan, ayrımcılığa yönelik yaygın bir anlayış olduğu konusunda kaygılar yaratmaktadır. Öncelikle belirtilmelidir ki, uygulanmakta olan

yabancı sermaye rejimine göre Türkiye'de yatırım yapacak olan veya yapmış olan yabancı yatırımcılar, yerli yatırımcılarla eşit hak ve sorumluluklara sahip olduklarından, yabancı yatırımcıların faaliyetlerini kolaylaştırmaya yönelik her türlü tedbir aynı şekilde yerli yatırımcılarımız içinde olumlu sonuçlar doğuracaktır. Diğer taraftan özellikle piyasaya giriş aşamasında yabancı yatırımcıların yasal açıdan işlerini kolaylaştıracak bir takım önlemler alınıyor olması, yabancı yatırımcılara bir ayrıcalık sağlanması şeklinde değil; serbest rekabet felsefesinin bir uzantısı olarak, onlara piyasaya girişte olabildiğince eşit bir konum yaratabilme ve dolayısıyla Türkiye'nin bir yatırım yeri olarak uluslararası iş çevrelerinde cazibesini arttırabilme amacına yönelik tedbirler olarak algılanmalıdır.

Öncelikli gündemimizde yer alan, "Doğrudan Yabancı Yatırım Yasa Tasarısı" ve "Türkiye Yatırım Promosyon Ajansı'nın Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı" bu anlayış çerçevesinde belirlenmiş hükümler içermektedir. Aynı şekilde, YOİKK kapsamında, yatırım ortamının iyileştirilmesi hedefine yönelik olarak alınan tedbirlerin yerli ve yabancı tüm yatırımcılar için aynı kolaylılları sağlayacağı hususu da bu vesileyle bir kez daha ifade edilmelidir.

Faiz oranlarının fiyat istikrarının temini amacına yönelik olarak kullanılması ve döviz kurlarının arz ve talep koşulları tarafından belirlenmesi Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası para politikasının temel taşlarını oluşturmaktadır. Söz konusu politika aracının seçiminde göz önüne alınan olgu, serbest sermaye hareketlerinin olduğu bir ortamda hem faiz hem de döviz kurunun kontrol edilemeyeceği gerçeğidir. Hükümet ile birlikte dalgalı kur rejimi seçilmiş olup, politika uygulaması Merkez Bankası tarafından yürütülmektedir. Bu çerçevede, Merkez Bankası sadece aşırı oynaklıklara, fiyat istikrarı hedefini tehlikeye attığı ölçüde, şeffaf bir biçimde döviz kurlarına müdahale edebilmektedir.

Rekabet gücünün ölçülmesi iki ana başlık altında toplanabilir. Bunlardan birincisi, fiyat rekabeti olup, reel kurlar, nispi pozisyon gelişmeleri, birim ücretler ve ihracat kâr marjları bu başlık altında yer almaktadır. Döviz kurları, fiyat rekabetini etkileyen faktörlerden yalnızca bir tanesi olup, ücretler ve kâr marjları, döviz kurundan bağımsız başka faktörlerden de etkilendiği için döviz kuru gelişmelerinin fiyat rekabetini etkilemesi oldukça sınırlı kalmaktadır.

Rekabet gücünün ölçülmesinde ikinci başlık ise yapısal unsurlar olup verimlilik, makro ekonomik performans ve niteliksel faktörleri içermektedir. Merkez Bankası bünyesinde Türkiye'nin rekabet gücünü ölçmek üzere yapılmış olan çalışmalar da, rekabet gücünün kalıcı olarak korunabilmesi için yapısal önlemlerin fiyat rekabetinden çok daha önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Sadece parasal önlemlerin yetersiz olduğu göz önüne alındığında, özellikle rekabete açık sektörlerde yapısal değişiklikler yapma gereği vardır. Özellikle verimliliği artırıcı önlemler almak ve üretimi dünyanın değişen talep yapısına rahat uyum sağlayabilecek şekilde esnek hale getirmek gereklidir. Bunu gerçekleştirebilmek, yeni yatırımlar, eğitilmiş insan gücü ve araştırma-geliştirme faaliyetleri gibi yapısal faktörlere yönelmekle mümkün olacaktır. Ürünlerin ve satış sonrası hizmetlerin standardize edilmesi de rekabette önem taşıyan diğer bir unsurdur. Üretim planlarında büyük ölçekli düşünmek gereği vardır. Böylece talep artışları olduğu durumlarda karşılık vermek ve üretim standardını korumak da kolaylaşmaktadır. Son olarak, kotalar ve çeşitli ticari anlaşmalarla zorlaştırılan rekabet imkanlarının iyileştirilmesi için çalışmalar yapmak gerekmektedir.

DİE tarafından yayımlanan rakamlara göre, 2001 yılında % 13 oranında artan ve 31.3 milyar dolar seviyesine yükselen ihracatımız, 2002 yılında da artmaya devam etmiştir. Bu çerçevede, 2002 yılı ihracatımız, bir önceki yıla göre % 12 oranında artışla 35.1 milyar dolar seviyesine çıkmıştır. Benzer şekilde, ekonomik faaliyetlerde yaşanan olumlu gelişmelere paralel olarak, 2002 yılında, ithalatımızda da bir canlanma görülmüş ve anılan dönemde ithalatımız % 23 oranında artarak 50,8 milyar dolar olmuştur.

2003 yılı ilk aylarına ilişkin rakamlara bakıldığında ise, ihracatımızda yaşanan olumlu gelişmelerin devam ettiği görülmektedir. Nitekim, DİE rakamlarına göre, 2003 yılının ilk üç ayında ihracatımız bir önceki yılın eş dönemine göre % 27 oranında artmış ve 10 milyar dolar olmuştur. Aynı şekilde, ithalatımız ise % 37.8 oranında artışla 14,1 milyar dolar seviyesine yükselmiştir.

İhracat rakamlarını daha güncel bir şekilde takip etmemizi sağlayan İhracatçı Birlikleri Kayıt rakamlarına göre ise, 2003 yılı Ocak-Nisan döneminde ihracatımız, geçen yılın aynı dönemine göre değer olarak % 34,4 oranında artmış ve 14 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.

Sektörler itibariyle ihracatımızın genel seyrine bakıldığında ise, tüm ana ve alt sektörlerde, ihracatta artış yaşandığı görülmektedir. Bu kapsamda, tarımsal ürün ihracatımız, aynı dönemde, geçen yılın eş dönemine göre % 29 oranında yükselmiş ve 1,7 milyar dolar olmuştur. Bu rakamlar, tarımsal ürün ihracatımızda canlanma yaşandığı anlamına gelmektedir. Benzer şekilde, sanayi ürünleri ihracatımız, geçen yılın aynı dönemine göre % 36 oranında artmış ve 12 milyar dolar seviyesine yükselmiştir.

Tüm bu rakamlar, ihracatın, son iki yılda olduğu gibi, ekonomik büyümemize en önemli katkı yapacak sektör olacağının işaretlerini bize göstermektedir. Özellikle, Irak krizinin sona ermesi ve anılan ülkeye yönelik ticari faaliyetlerin normale döneceği gerçeği de dikkate alındığında, yılın ilk aylarında sağlanan bu yüksek oranlı ihracat artışının, yıl sonuna kadar devam edeceği ve 40 milyar dolarlık ihracat hedefimizin kolaylıkla aşılacağı görülmektedir.

Gerçekleştirilen Faaliyetler

İhracatta elde edilen bu başarılı sonuçları elde etmek için, gerek 58. gerekse 59. Hükümet döneminde, Dış Ticaret Müsteşarlığı ve Eximbank tarafından gerçekleştirilen ana faaliyetler aşağıda sunulmuştur.

- İhracata Yönelik Devlet Yardımı Programları kapsamında, 58. ve 59. Hükümet dönemlerinde Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan 86,9 trilyon TL ödeme gerçekleştirilmiş olup 2003 yılı için ayrılan kaynak 280 trilyon TL olarak belirlenmiştir.
- 58. ve 59. Hükümet dönemlerinde 1.883 adet Dahilde ve Hariçte İşleme Rejimi kapsamında 9.2 milyar dolarlık ihracat taahhüdü karşılığında 5.7 milyar dolarlık ithalata gümrük vergisi ve katma değer vergisi muafiyeti tanınmıştır. Ayrıca: 272 adet belge kapsamında 1.5 milyar dolarlık döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler için vergi, resim, harç istisnası sağlanmıştır.
- İhracatımızı ülke bazında çeşitlendirmek, tek pazara olan bağımlılığını azaltmak ve komşu ve çevre ülkelerle ticareti artırmak amacıyla "Komşu ve Çevre Ülkeler Stratejisi Çalışma Grubu" oluşturulmuştur. Bu kapsamda söz konusu ülkeler ile ticari ilişkilerimizi geliştirmek amacıyla Yunanistan ve İran ile Karma Ekonomik Komisyon Toplantıları

gerçekleştirilmiştir. Ayrıca; Suriye, Cezayir ve Sudan'a işadamları ve müteahhitlerimizin de etkin katılımıyla heyetler düzenlenmiştir.

- 1/1/2000 tarihinden sonra düzenlenen ancak ihracat taahhüdü kapatılamayan ve belgedeki ihracat taahhüdünün en az %25'inin gerçekleştirilmiş olması kaydıyla, D.İ.İ.B. ihracat taahhüdüne, ek süre verilmesine ilişkin 2002/5099 sayılı Karar 08.01.2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ayrıca, yukarıda belirtilen süre uzatımından faydalanmayan D.İ.İ.B.'lerin ihracat veya ithalat sürelerinin uzatılmasına ilişkin Karar Taslağına ilişkin YPK Kararı Bakanlar Kurulu'na sevk edilmiştir.
- Dahilde İşleme İzni Hakkında Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair İhracat 2002/11 sayılı Tebliğ ile; 2001/7 sayılı Tebliğ hükümlerine istinaden, gümrük idarelerince bazı basit işlemler için (tamirat, montaj, ambalajlama gibi) verilen Dahilde İşleme İzinlerinin de %10 oranındaki İndirimli Teminat Uygulamasından yararlandırılması sağlanmıştır.
- Müsteşarlığımızca hazırlanan ve Dünya Ticaret Örgütü Tarım Anlaşması çerçevesinde, 1997 yılından itibaren uygulanmakta olan ihracatçı firmaların girdi maliyetlerinin düşürülmesine yönelik 2003/1 sayılı "Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımlarına İlişkin Para Kredi Koordinasyon Kurulu Kararı Tebliği" 14.04.2003 tarih ve 25079 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yolla, tarımsal ürün üretici ve ihracatçısına, uluslararası taahhütlerimize uygun bir şekilde destek verilmesi hedeflenmektedir.
- Otomotiv ve Yan Sanayii Sektörünün Çin Halk Cumhuriyeti'ne yönelik ihracat imkanlarının arttırılması ve bu ülkeye yönelik kota imkanlarının genişletilmesi amacıyla yapılan girişimler neticesinde 2002 yılında ülkemize 1.250 adet olarak tanınmış olan otomobil kotasında 2003 yılı için % 100'ün üzerinde bir artış sağlanacağı ifade edilmiştir.
- Ayrıca, mevcut sınır ticareti uygulamasına alternatif olarak; Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki ekonomik ve ticari faaliyetlere süreklilik ve ivme kazandırılması ve böylece bölgedeki esnaf ve tacirlere, hem ihracat hem de ithalat yapmalarına imkan tanınması amacıyla Sınır Ticaret Merkezlerinin kurulmasına dair Bakanlar Kurulu Kararı istihsal edilmiştir. İlk Sınır Ticaret Merkezleri Suriye sınırındaki gümrük kapılarında açılacak olup, söz konusu merkezlerin Haziran ayında faaliyete geçirilmesi planlanmaktadır.
- Off-set mekanizmalarının daha etkin bir şekilde kullanılması hedefi doğrultusunda, Türk Silahlı Kuvvetleri AWACS alım anlaşması çerçevesinde, Boeing firmasının üstlenmiş olduğu offset yükümlülüğünün 150 milyon ABD Dolarlık kısmının Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından idare edilmek suretiyle kredilendirilmesi konusunda Savunma Sanayii Müsteşarlığı ile 21.04.2003 tarihinde bir protokol imzalanmıştır.
- 58. ve 59. Hükümetler döneminde 51 uluslararası milli fuara iştirak edilmiştir. Bunun yanı sıra; çeşitli ülkelerden ithalatçıların katılımıyla 8 alım heyeti ülkemize getirilmiş, ayrıca ihracatçılarımızın katılımıyla Japonya'ya ticaret heyeti programı düzenlenmiştir. Tüm bu tanıtım faaliyetleriyle, ihracatımızın hem sektörel hem de bölgesel açıdan çeşitlendirmesi amaçlanmaktadır.
- 1995 yılından beri uygulanmakta olan ve Dünya Ticaret Örgütü ile uyumlu olan "standardizasyon mevzuatımızın" Avrupa Birliği (AB)'nin ilgili mevzuatı ile uyumlaştırılması çalışmalarına devam edilmiştir. Bugüne kadar çeşitli kanun ve yönetmelikler uygulamaya konulmuş olup, diğer mevzuat da hazırlanmaktadır. Teknik mevzuat uyum çalışmaları sonucu ülkemizde oluşturulan sistem ile ürünlerimiz, AB'nin aradığı şartlara uygun olarak can ve mal emniyeti açısından güvenilir bir şekilde üretilmekte ve bu ürünlerin uluslararası alanda aranan kriterlere uygunluğunun belgelendirmesi yapılmaktadır. Böylece, ihraç ürünlerimize uygulanan teknik engeller büyük ölçüde kaldırılmış bulunmakta ve teknik engellerin kaldırılması sayesinde ihracatımızda artış gözlenmektedir.

- AB ile gerçekleştirilen Gümrük Birliği ve 12 ülke ile yaptığı serbest ticaret anlaşmaları sonrasında, sanayi ürünlerinde gümrük vergileri bir koruma aracı olma özelliğini yitirmiş ve yerli sanayi, damping fiyatlı veya sübvansiyonlu ürünlerin ithalatı ile artan ithalatın neden olduğu haksız rekabete karşı ticaret politikası araçlarıyla korunmaya devam edilmiştir. Ülkemiz, dampinge karşı önlemler ve korunma önlemlerinden oluşan ticaret politikası araçlarını etkin bir şekilde kullanan ülkeler arasında yer almakta olup, bugüne kadar 141 adet damping soruşturması başlatılmış ve bunlardan 86 adedinde önlem konulmuştur. Halen 41 dampinge karşı vergi yürürlükte bulunmaktadır. Ayrıca, 21 ülke menşeli belirli tekstil ve konfeksiyon ürünleri ithalatında da kota uygulamasına devam edilmektedir.Öte yandan, 5 ürün için başlatılan soruşturmaya devam edilmekte olup, bunların 3'ü (ÇHC menşeli gözlük camları, sıhhi tesisat muslukları ve İran menşeli polistiren) 58. ve 59. Hükümet döneminde başlatılmıştır. Ayrıca; 12 ülke menşeli 4 ürün grubunda yürütülen 14 damping soruşturması tamamlanarak bu ürünler ilişkin kesin önlemler alınmıştır. 1 ürün grubunda devam etmekte olan 3 soruşturma için ise geçici önlem kararı yürürlüğe konulmuştur. 2 ürün grubuna ilişkin 5 soruşturmaya devam edilmiş, 2 ürün grubu için de 2 damping soruşturması başlatılmıştır. Halen 3'ü geçici önlem olmak üzere 39 adet dampinge karşı önlem yürürlüktedir.
- İhracatçılarımızın desteklenmesinde çok önemli bir işlevi yerine getiren Eximbank tarafından 2002 yılında ihracat sektörüne 2.3 Milyar Dolar nakdi kredi, 2.7 Milyar Dolar tutarında sigorta/garanti imkanı olmak üzere toplam 5 Milyar Dolar tutarında destek sağlanmıştır.
- 2003 yılı Eximbank Programındaki yeni düzenlemelerin başlıcaları aşağıda yer almaktadır:
  - KOBİ'ler için 360 gün vadeli 6 ayda bir faiz ödemeli KOBİ İhracata Hazırlık Kredi Programı uygulamaya konulmuş ve teminat bulmada yaşanan sorunlar da dikkate alınarak, banka teminat mektubu oranı kredi riskinin % 50'si olarak belirlenmiştir.
  - Doğrudan teminat karşılığında kullandırılan kredilerde ticari bankaların yanısıra, özel finans kurumlarına da limit tahsis edilerek, bu kurumların düzenleyecekleri teminat mektuplarının Türk Eximbank tarafından teminat olarak kabul edilmesi uygulaması başlatılmıştır.
  - Eximbank tarafından halen uygulanmakta olan Sevk Öncesi İhracat Kredi Programları ve İhracata Hazırlık Kredi Programları'nın vadeleri 180 günden 360 güne çıkarılmıştır.
  - Doğrudan kullandırılan diğer kredi programlarında ise kredi teminat oranları aşağıya çekilmiş ve kredibilite tespitine ilişkin Eximbank tarafından aranan bazı mali/etik kriterler revize edilerek bu imkandan daha çok firmanın yararlanması mümkün kılınmıştır.
  - Turizm faaliyetlerine ilişkin olarak kullandırılan krediden faydalanabilmek için, bir önceki takvim yılı itibariyle yurda getirilmesi zorunlu olan döviz tutarı 1.000.000,- ABD Doları'ndan 500.000.- ABD Doları'na düşürülmüş ve kredinin döviz olarak da kullanılabilmesi imkanı getirilmiştir.
  - Türk firmalarının yurtdışındaki satış mağazaları ile alışveriş merkezlerine yönelik yatırım harcamalarının finanse edildiği Yurtdışı Mağazalar Yatırım Kredisi Programının kapsamı genişletilmiştir. Kredilendirilecek projeler için tespit edilen yurtdışı sabit yatırım tutarının en az 500.000.-ABD Doları tutarında olması koşulu, 200.000.-ABD Doları'na düşürülmüştür.
  - TCMB kaynağından 120 gün vadeli kullandırılmakta olan Sevk Öncesi Reeskont Kredisinin vadesi 180 güne çıkartılmıştır.
  - Faiz oranları kredilerin vade yapısı ve ihracatçıların rekabet gücünün korunması gözetilerek yeniden düzenlenmiştir. Yeni faiz oranları; vade ve kredi büyüklüğüne

göre TL kredilerde %38 - %49 aralığında olup, Kalkınmada Öncelikli Krediler için 5 puan indirim uygulanacaktır. Döviz kredilerinde ise faiz oranları LIBOR + %1,50 ila LIBOR + % 3,75 aralığında düzenlenmiştir.

Gerçekleştirilmesi Planlanan Faaliyetler

2003 yılı ihracat hedefi olan 40 milyar dolara ulaşmak ve 59. Hükümet Programı'nda ihracatla ilgili belirtilen hususları gerçekleştirmek amacıyla, önümüzdeki dönemde gerçekleştirilmesi planlanan ana faaliyetler ise aşağıda sunulmaktadır.

- Yurtdışı seyahat imkanına sahip olan, alım gücü yüksek, seçkin ve değişken bir tüketici kitlesine ulaşabilmek amacıyla gümrüksüz satış alanlarında "Turquality" etiketli ürünlerin satıldığı aynı isimli mağazaların açılması ve Marka Tebliği'nde düzenlemeler içeren Taslak hazırlanmıştır.
- Acil Eylem Planı'nda da belirtildiği üzere, İhracatta izlenmesi gereken stratejilerinin tespit edilmesi ve sektörler için geleceğe dönük bir vizyon oluşturulmasının yanı sıra ülkemizin uygulayacağı ihracata ilişkin stratejide özel ve kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik etmesi amacıyla bütünsel yaklaşım ve mantıksal çerçeve kavramları üzerine kurulan "Hedefe Yönelik Proje Planlaması" çalışması özel sektörün etkin katılımıyla sürdürülmektedir. Söz konusu Strateji'nin, ülkemiz ihracatının, uluslararası trendlere göre yeniden biçimlendirilmesi anlamında da çok önemli bir işlevi yerine getireceği düşünülmektedir.
- Dış Ticaret ve Gümrük Müsteşarlıkları ile İhracatçı Birlikleri arasında sürdürülen yoğun çalışmalar neticesinde kurumlar arasında online bağlantı kurulmuştur. Önümüzdeki dönem içerisinde firma müracaatlarının online yapılması ve belgelerin elektronik ortamda düzenlenmesi mümkün olabilecektir.
- İhracat Teşvik Mevzuatı'nın uzun dönemli bir strateji çerçevesinde ve ilgili tüm kuruluşların koordinasyonu ile revize edilmesini teminen Maliye Bakanlığı, Gümrük Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, TCMB, Türk Eximbank, Tarım Bakanlığı başta olmak üzere ilgili tüm kurumların işbirliği ile çalışmalar yapılacaktır.
- İhracata Yönelik Devlet Yardımları Tebliğleri ile ilgili olarak uygulamada ortaya çıkan sorunların giderilebilmesi ve ekonomimizde çok önemli bir paya sahip olan KOBİ'lere sağlanan destek oranlarının artırılabilmesini teminen yeni tebliğ çalışmaları yapılacaktır.
- Sektörel Dış Ticaret Şirketi (SDŞ) modelinin yeniden değerlendirilmesine yönelik çalışmalar çerçevesinde Sektörel Dış Ticaret Şirketi Tebliği'nde gerekli düzenlemeler yapılacaktır.
- Başta hedef pazarlarımız olmak üzere, çeşitli ülkelerde Tanıtım Faaliyetlerin devam edilecektir. Bu kapsamda, uluslararası fuarlara 2003 yılının geri kalan kısmında da katılım sağlanacak, Ticaret ve Alım Heyetleri düzenlenecektir.
- İhracatçılarımızın çok yakındığı bürokratik engellerin azaltılması amacıyla Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Gümrük Müsteşarlığı, koordinasyon içerisinde e-ticaretin gerçekleştirilmesine yönelik çalışmaları tamamlama aşamasına gelmiştir.
- Hükümet Programı ve Acil Eylem Planı'nda yer alan öncelikler ile ilgili sektörlerden gelen talepler dikkate alınarak, Türk Eximbank'ın 2003 Yılı Programı sunulan hizmetlerin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesine yönelik yeni düzenlemeler içerecek şekilde hazırlanmıştır. Bu çerçevede, 2003 yılında ihracatçılarımıza 3 milyar doları nakdi kredi ve 3,5 milyar doları sigorta/garanti desteği olmak üzere toplam 6,5 milyar dolar tutarında destek sağlanması hedeflenmektedir.